

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y cyfarfod: 16 Chwefror 2021

Aelod Arweiniol / Swyddog Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo

Teitl Adroddiad Ariannol (Ionawr 2020/21)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arni ar gyfer 2020/21. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor, a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2020/21.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr Aelodau'n nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2020/21 a'r cynnydd ar y strategaeth y cytunwyd arni.

3.2 Bod Aelodau'n cymeradwyo sefydlu cronfa wrth gefn i ganiatáu i Sir Ddinbych yn Gweithio reoli eu cyllid yn fwy effeithiol. (gweler Adran 6)

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2020/21 sydd yn Atodiad 1. Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £208.302 miliwn (£198.538 miliwn yn 19/20). Rhagwelir y bydd gorwariant o £1.759 miliwn ar wasanaethau a chyllidebau corfforaethol (£2.242

miliwn fis diwethaf). Amlinellir cefndir y risgiau a'r rhagdybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn yn Adran 6 ac Atodiad 2, sydd hefyd yn nodi'r gorwariant gros.

Roedd cyllideb 2020/21 yn gofyn am ddod o hyd i a chytuno ar arbedion ac arbedion effeithlonrwydd o £4.448 miliwn fel y nodir isod:

- Nodwyd arbedion corfforaethol yn ymwneud â'r adolygiad actiwaraid pob tair blynedd o Gronfa Bensiynau Clwyd (£2 miliwn)
- Arbedion ysgolion o 1% (£0.692 miliwn)
- Arbedion ac arbedion effeithlonrwydd gwasanaethau (£1.756 miliwn)

Mae'r arbedion corfforaethol eisoes wedi'u cyflawni a dirprwywyd arbedion yr ysgolion i'r cyrff llywodraethu i'w monitro a'u cyflawni. Ar ben hyn, dynodwyd £1.086 miliwn o'r arbedion gwasanaeth yn wreiddiol fel arbedion sydd eisoes wedi'u gweithredu.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Manylir ar naratifau gwasanaethau sylweddol sy'n egluro amrywiadau a risgiau yn Atodiad 2, ond dylid nodi'r canlynol hefyd:

Effaith y Coronafeirws - Mae'r strategaeth fyrdymor bresennol o weithio gyda Llywodraeth Cymru wedi helpu i sicrhau cyllid sylweddol a nodwyd mewn adroddiadau blaenorol. Mae system o hawliadau gwariant misol a hawliadau colli incwm chwarterol wedi'i sefydlu. Yn sgil y cyfnod clo diweddar mae'n bosibl na fydd y £264 miliwn a gyhoeddwyd ym mis Awst yn ddigon ond rydym yn gweithio gyda CLILC a Llywodraeth Cymru i sicrhau bod y sefyllfa'n cael ei monitro'n agos.

Mae'r tabl isod yn crynhoi sefyllfa'r hawliadau gwariant ar gyfer CSDd. Mae'r golofn 'Daliwyd' yn nodi eitemau mae LIC yn gofyn am fwy o wybodaeth yn eu cylch:

Mis	Cyfanswm Hawliad Gwreiddiol	Gwrthodwyd	Addasiad y mis blaenorol	Daliwyd	Hawliad net a dalwyd hyd yma
Mawrth 2020	£61,701	£0	£0		£61,701
Ebrill 2020	£666,927	(£8,865)	£0		£658,062
Mai 2020	£1,200,170	(£21,076)	(£190,316)		£988,778
Mehefin 2020	£1,027,489	(£29,226)	(£158,614)		£839,649
Gorffennaf 2020	£608,569	0	(£248,013)		£360,556
Awst 2020	£449,370		£433,376		£882,746
Medi 2020	£753,407	(£33,248)			£720,159
Hydref 2020	£616,750	(£51,638)			£565,112
Tachwedd 2020	£820,502	(£6,3000)		(£51,911)	£762,291
Rhagfyr 2020	£522,421				
Cyflwynwyd hyd yma	£6,727,306	(£150,353)	(£163,567)	(£51,911)	£5,839,054

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r sefyllfa ynglŷn â'r hawliadau colli incwm chwarterol:

Chwarter	Cyfanswm hawliad gwreiddiol	Gwrthodwyd	Daliwyd	Talwyd gan LIC
Colli Incwm Ch1	£4,007,786	(£567,923)	(£122,240)	(£3,317,623)
Colli Incwm Ch2	£3,232,679	(£74,999)	(£453,378)	(£2,704,302)
Colli Incwm Ch 3	£2,114,938			
Cyfanswm	£9,355,465	(£642,922)	(£575,618)	(£6,021,925)

Mae'r tablau uchod yn dangos hyd yma bod Llywodraeth Cymru wedi talu cyfanswm o £11.861 miliwn. Os caiff hawliad Chwarter 3 ei dalu'n llawn, byddai'r swm hwn yn cynyddu i £13.976 miliwn.

Cymunedau a Chwsmeriaid - Mae cymunedau a chwsmeriaid wedi gofyn i gronfa wrth gefn gael ei sefydlu ar gyfer y maes gwasanaeth Sir Ddinbych yn Gweithio. Mae nifer o gynlluniau yn cynnwys derbyn incwm am leoliadau yr hoffai'r gwasanaeth ei ddefnyddio ar gyfer costau ychwanegol drwy gydol cyfnod y lleoliad. Mae'n bosibl y bydd y costau hyn yn cynnwys costau hyfforddiant, cefnogaeth ac ymadael. Bydd y gronfa yn helpu i leihau'r risgiau yn yr ardal. Yn y flwyddyn gyntaf, mae'n bosibl y bydd yn gyfystyr â £10,000 - £20,000, ond mae'n debygol o gynyddu yn y dyfodol wrth i'r gwasanaeth ymestyn. (gweler argymhelliad 3.2)

Cyllidebau Corfforaethol – Er nad oes unrhyw amrywiant ar hyn o bryd, mae'n debygol y bydd yr holl wariant dewisol ac arian wrth gefn yn cael eu rhyddhau er mwyn helpu i ariannu'r sefyllfa. Fel yr adroddwyd y mis diwethaf mae £410 mil o gyllideb wrth gefn wedi'i ddyrannu i wasanaethau i dalu am y setliad tâl diweddar. Bydd angen dyraniad pellach i

ariannu gwasanaethau am effaith ôl-ddyddio'r ymrwymiad Cyflog Byw Real a gytunwyd gan y Cyngor ym mis Ionawr. Mae cyhoeddiadau diweddar gan Lywodraeth Cymru yn nodi y bydd cyllid yn cael ei ddarparu i dalu am effaith blwyddyn lawn Covid ar Incwm o'r Dreth Gyngor a Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Cyngor a fyddai'n caniatáu ar gyfer rhyddhau gweddill yr arian wrth gefn i dalu am orwariant gwasanaethau, fodd bynnag, nid yw manylion y dyraniadau wedi'u cyhoeddi eto. Cariwyd Balansau Cyffredinol heb eu clustnodi o £7.135m ymlaen i 2020/21, gydag isafswm lefel ddarbodus o £5 miliwn neu 2% o'r Gyllideb Refeniw Net (£4.2 miliwn) p'un bynnag yw'r uchaf. Mae'n bosibl y bydd angen adolygu hyn wrth i ni barhau i deimlo effaith y pandemig.

Ysgolion – Roedd y gyllideb a gytunwyd gan y Cyngor ar gyfer 2020/21 yn cynnwys cyfanswm buddsoddiad ychwanegol net o ychydig dros £2.9 miliwn yng nghyllidebau dirprwyedig ysgolion (heb gynnwys cynnydd mewn grantiau gan Lywodraeth Cymru). Yr amcanestyniad diweddaraf ar gyfer balansau ysgol i'w cario ymlaen i 2021/22 yw diffyg net o £0.838 miliwn, sy'n cynrychioli gostyngiad o £0.550 miliwn yn y diffyg sydd wedi'i ddwyn ymlaen i 2020/21 o £1.388 miliwn. Mae'r gwelliant o'r sefyllfa amcanol fis diwethaf yn ymwneud yn bennaf ag effaith parhaus Covid, yn arbennig mewn perthynas â chostau staff cyflenwi, cynnydd mewn swyddi gwag a gostyngiad mewn costau ynni. Mae gorwariant bychan o £27,000 ar gyllidebau nad ydynt wedi eu dirprwyo.

Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn cymryd y bydd gostyngiad o £1.008 miliwn mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn, sydd £795,000 yn fwy na'r gostyngiad o £213,000 yn y gyllideb oherwydd y cynllun diwygiedig i gynyddu'r cyfraniad refeniw i gyfalaf. Felly rhagwelir y bydd balansau'r CRT yn £1.659 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r Gyllideb Gyfalaf o £19.2 miliwn yn cael ei rhannu'n bennaf rhwng gwelliannau arfaethedig i'r stoc dai bresennol (£5.3 miliwn) a chaffaeliadau a datblygiadau tai newydd (£13.8 miliwn). Mae'r pandemig wedi cael effaith ar ddarparu nifer o'r cynlluniau hyn, a disgwylir y bydd £5.1 miliwn yn cael ei gario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf er mwyn cwblhau rhaglen waith y flwyddyn ariannol nesaf.

Rheoli'r Trysorlys – Ar ddiwedd mis Ionawr, cyfanswm benthyciadau'r Cyngor oedd £242.171 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 3.89%. Roedd y balansau buddsoddi yn £17.1 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.01%.

Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor ynghlwm yn Atodiad 3. Swm y cynllun cyfalaf a gymeradwywyd yw £45.91 miliwn, ac mae'r gwariant hyd yma'n £27.11 miliwn. Mae

Atodiad 4 yn cynnwys diweddariad ar y prif brosiectau sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf cyffredinol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o'r Effaith ar Les?

Cafodd Aseidiadau o'r Effaith ar Les ar gyfer y cynnydd yn Nhreth y Cyngor ei gyflwyno i'r Cyngor ar 21 Ionawr.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a chyfarfodydd Briffio'r Cabinet a Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllideb Ysgol wedi gynnwys yn y cynigion drwy'r flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Hefyd eleni, cynhaliwyd ymarfer ymgysylltu gyda'r cyhoedd yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol, a byddwn yn datblygu ar y profiad yn y blynyddoedd i ddod.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Wrth gwrs, mae'r canolbwynt ar hyn o bryd ar yr ymateb ariannol a'r broses adfer yn sgil pandemig Covid-19. Bydd yr Adroddid Cyllideb rheolaidd i'r Cabinet yn parhau i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau a darperir diweddariadau rheolaidd i gyfarfodydd anffurfiol o'r Cabinet o hyd.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n amlwg mai dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol mae Cyngor Sir Ddinbych wedi'i wynebu. Nod y Strategaeth Ariannol y cytunwyd arni gan y Cabinet ym mis Mai yw lliniaru'r risgiau allweddol canlynol:

- Gall methu cael strategaeth ariannol gadarn effeithio ar sefydlogrwydd a chynaliadwyedd ariannol y Cyngor.

- Effaith ar allu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau craidd.
- Effaith ar allu'r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.